

**UNIVERZA NA PRIMORSKEM
PEDAGOŠKA FAKULTETA**

**DIPLOMSKA NALOGA
JAKA RADIČ**

KOPER 2018

UNIVERZA NA PRIMORSKEM

PEDAGOŠKA FAKULTETA

Visokošolski strokovni študijski program

prve stopnje Predšolska vzgoja

Diplomska naloga

LUTKA IN OKOLJSKA VZGOJA

Jaka Radič

Koper 2018

Mentorica:

izr. prof. Jelena Sitar Cvetko

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici, izr. prof. Jeleni Sitar Cvetko, za njeno strokovno pomoč, svetovanje in podporo pri izdelavi moje diplomske naloge.

Zahvalil bi se Dolores Lipušček Nyiransabimana, ki je nalogo lektorirala.

Zahvalil bi se Anici Triler in Ani Bernik za vso nesebično pomoč in predstavitev dela perice in pralnice.

Zahvala gre tudi Kamili Holla, za njen hiter prevod v angleščino.

Posebna zahvala gre tudi Poloni Kopač, ki je bila vzgojiteljica v oddelku in me je tako strokovno kot prijateljsko vodila in mi pomagala pri idejah za izvedbo praktičnega dela diplomske naloge.

Iskreno bi se rad zahvalil tudi Ani Rejc, ki mi je skozi vso diplomu gledala pod prste in skrbela, da je vse teklo tako, kot je treba. Ko sem potreboval pomoč je bila vedno prva, ki mi je glede diplomske naloge svetovala.

Najlepša hvala tudi vsem sodelavcem vrtca Škofja Loka, ki so vsakodnevno pripomogli k prijetnejšemu okolju za praktično izvajanje naloge.

Diplomsko nalogo posvečam svoji ženi in hčerkama, ker so bile ves čas zelo potrpežljive z mano in mojim sedenjem za računalnikom. Če mi ni šlo, so se tudi umaknile in mi res dale vse, da sem diplomsko nalogo zaključil hitro in uspešno. Hvala vam, ker ste.

Na koncu bi se rad zahvalil še moji družini, očetu Ivanu in mami Barbari, kot tudi vsem ostalim, ki so kljub mojim vzponom in padcem verjeli vame.

Posebna zahvala gre tudi mojemu bratu Maticu, ki me je s svojim zgledom in hudomušnimi pripombami vedno gnal naprej. Iskrena ti hvala!



IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Radič Jaka, študent visokošolskega strokovnega študijskega programa prve stopnje Predšolska vzgoja,

izjavljam,

da je diplomska naloga z naslovom Lutka in okoljska vzgoja:

- rezultat lastnega raziskovalnega dela,
- so rezultati korektno navedeni in
- nisem kršil pravic intelektualne lastnine drugih.

Podpis:

V Kopru, dne

IZVLEČEK

Namen diplomske naloge z naslovom Lutka in okoljska vzgoja je predstaviti, kako se v vrtcu lahko preko lutke spoprimemo tudi z najtežjimi in najpomembnejšimi vprašanji, kot okoljska vzgoja nedvomno je. Namen je, da v praksi prikaže lutko kot pomemben pedagoški učni pripomoček, ki vpliva na pozitivno klimo vsakdana v igralnici. Namen diplomske naloge je tudi, da prikaže, kako otrok zna in zmore prelivati znanje iz teorije v prakso torej, iz pogovora v igralnici do njegovega obnašanja zunaj te.

V teoretičnem delu je podrobneje predstavljena lutka v vseh svojih zornih kotih. Predvsem je predstavljena kot pripomoček v pedagoškem procesu. V tem delu diplomske naloge je predstavljena tudi okoljska vzgoja in kako lahko to vzgojo vpletemo v pedagoški proces in kurikulum za vrtce.

V praktičnem delu pa je predstavljen močno razdelan potek projekta učenja okoljske vzgoje preko lutke. Podan je opis poteka priprav in izvajanja dejavnosti, ki smo jih v vrtcu izvajali za lažje razumevanje okoljske problematike. Po vsaki dejavnosti je podana tudi evalvacija. Otrokova spoznanja pa smo merili preko opazovanja.

Ključne besede: lutka, okoljska vzgoja, predšolski otrok, aktivno učenje varovanja okolja, vpliv lutke na pedagoški proces.

ABSTRACT

The aim of this thesis, titled *The Puppet and the Environmental Education*, is to present the opportunities of the use of puppet to approach complex and important tasks of environmental education. The main focus is to present the puppet as an indispensable learning tool, which influences everyday positive climate in the playroom. This thesis also analysis the child's ability to connect abstract contents with the real-life experiences, to connect the discussion in the playroom with the practical situations elsewhere.

In more detail, the theoretical part offers the view of the puppet from different aspects. The major part describes possibilities of the puppet use in the educational process generally. Here the place of the environmental education in the educational process and the preschool curricula is analyzed.

The practical part of the thesis offers the description of the actual use of puppet within the process of the environmental education. The preparations and the performance of the activities used to offer preschool children attractive ways of approaching environmental contents are presented. Each described activity is followed by the evaluation. The child's realizations, recognitions are measured through the observation and description.

Keywords: puppet, environmental education, preschool child, active learning, environmental sensitivity, puppet in the educational process.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	TEORIJA.....	1
2.1	Osnovni pojmi	1
2.2	Sprehod čez različne vrste lutk	2
2.3	Ročna lutka	5
2.4	Lutka v pedagoškem procesu.....	6
2.5	Projektno delo z lutko	7
2.6	Medpodročne povezave	7
2.7	Kaj je okoljska vzgoja	8
2.8	Kurikulum in okoljska vzgoja	10
2.9	Okoljska vzgoja v vrtcu.....	11
3	PRAKTIČNI DEL	11
3.1	Lubniški škrat	11
3.2	Namen in cilji.....	12
3.3	Raziskovalna vprašanja	12
3.4	Predstavitve skupine, vzorec.....	13
3.5	Načrt	13
3.6	Priprava na dejavnosti, povezane z okoljsko vzgojo.....	14
4.	POTEK PROJEKTA	14
4.1	Razbita buča	14
4.1.1	<i>Priprava</i>	14
4.1.2	<i>Izvedba</i>	15
4.1.3	<i>Analiza</i>	15
4.2	Izdelava lutk	16
4.2.1	<i>Priprava</i>	16
4.2.2	<i>Izvedba</i>	17
4.2.3	<i>Analiza</i>	17
4.3	Skrivnostno pismo v gozdu	18
4.3.1	<i>Priprava</i>	18
4.3.2	<i>Izvedba</i>	19
4.3.3	<i>Analiza</i>	19
4.4	Izdelovanje Lubniškega škrata	21
4.4.1	<i>Priprava</i>	21
4.4.2	<i>Izvedba</i>	21

4.4.3	<i>Analiza</i>	21
4.5	Dejavnost za ločevanje odpadkov	23
4.5.1	<i>Priprava</i>	23
4.5.2	<i>Izvedba</i>	24
4.5.3	<i>Analiza</i>	25
4.6	Dejavnost za varčevanje z vodo.....	26
4.6.1	<i>Priprava</i>	26
4.6.2	<i>Izvedba</i>	26
4.6.3	<i>Analiza</i>	27
4.7	Dejavnost učenje prijetne izkušnje v gozdu	28
4.7.1	<i>Priprava</i>	28
4.7.2	<i>Izvedba</i>	28
4.7.3	<i>Analiza</i>	29
5	KONČNA RAZPRAVA.....	30
5.1	Ali so cilji doseženi?	30
5.2	Odgovori na raziskovalna vprašanja.....	31
5.3	Kaj so v projektu pridobili otroci in kaj mi?	31
5.4	Zaključek.....	31
6	LITERATURA IN VIRI	32
7	PRILOGE	33

KAZALO SLIK

Slika 1: Marioneta	3
Slika 2: Ploske lutke	3
Slika 3 Mimične lutke.....	4
Slika 4: Senčno gledališče.....	4
Slika 5: Lutka na palici.....	5
Slika 6: Ročna lutka.....	6
Slika 7: Lutka v pedagoškem procesu	7
Slika 8: Skupina Gumbek	13
Slika 9: Uprizoritev Razbite buče.....	15
Slika 10: Prepiranje za lutke	16
Slika 11: Neverjetna zavzetost otrok	17
Slika 12: Veselje ob zaključenem delu.....	18
Slika 13: Branje škratovega pisma	20
Slika 14: Škratovo pismo	20
Slika 15: Opazovanje nastajanja lutke	22
Slika 16: Izbiranje blaga za obleko	23
Slika 17: Lubniški škrat.....	23
Slika 18: Koši za ločevanje odpadkov.....	23
Slika 19: Prepoznavanje barv s pomočjo škrate	24
Slika 20: Razvrščanje smeti v igri Loči smeti	25
Slika 21: Škrat meri, kje je vode več.....	27
Slika 22: Otroci pijejo vodo s kozarca in direktno s pipe	28
Slika 23: Škratove dihalne vaje za boljše počutje	29
Slika 24: Raziskovanje gozda.....	30

1 UVOD

Vsi vemo, da je okolje za človeka nekaj, brez česar ne more. Iz okolja človeštvo črpa vso svojo življenjsko energijo, tako duhovno kot telesno. Okolje je nekaj, kar navdihuje vse ljudi: od športnikov do umetnikov, pa do popolnoma navadnih ljudi, zato je izrednega pomena, da s tem našim okoljem delamo tako, da bo zmožno navdihovati še tisoče generacij za nami. Niti zamisliti si ne moremo škode, ki jo je človeštvo v svoji nevednosti že storilo okolju, zato je na nas, ki s svojim pedagoškim delom lahko vplivamo na stopnjo ozaveščenosti mladih generacij, da naredimo vse, kar je v naši moči, da to okolje zaščitimo za nas in za vse, ki bodo šele prišli.

Zavedamo se tudi, da se predšolski otrok precej hitro poistoveti z lutko. Ta je otrokom dosti bliže kot sam odrasli. Otroci v predšolskem obdobju v svoji pravljčnosti še ne ločujejo med živo in neživo naravo, zato nam je vzgojiteljem lutka kot učni pripomoček lahko velikokrat v velikansko pomoč, saj zmore stvari, ki jih sami ne zmoremo ali pa celo ne smemo izvajati. Lutka nudi varno pot k izražanju čustev brez groženj, saj čustva izražajo karakter lutke, ne pa lutkarja (Landreth, 2012).

Velik problem današnje družbe je, da izgublja stik z naravo. Tako starši kot vzgojitelji se preveč zanašamo na kupe plastike, ki naj bi nam bila v pomoč, a nam le pomaga zamegliti pogled na naravno lepoto našega sveta. Kaj je lepšega, kot iti z otroki v gozd in tam najti igrače za igro. Gotovo je to precej bolje kot pa zanašanje na kupljene plastične igrače. Otrok je zmožen iz vej in listja narediti neverjetno hišo ali celo gasilski avto, že čez nekaj trenutkov pa prav te iste veje in listje predstavljajo morje, reke ali pa nekaj tretjega. Prav zaradi interakcije z neživo naravo v otroških glavah je otrok zmožen vzpostaviti pristen odnos z lutko, saj je ta del njega. In ker je v vsaki otroški glavi svoja domišljija, ne moremo govoriti o nekih pravilih, saj prav vsak otrok z isto lutko vzpostavi svoj intimen in samo njemu enak odnos.

2 TEORIJA

2.1 Osnovni pojmi

Lutkarstvo

Če govorimo o lutkah, ne moremo mimo izraza lutkarstvo. Lutkarstvo je scenska umetnost, mnogokrat podobna gledališču. Edina razlika med igro in lutkarstvom je, da pri lutkarstvu obstaja posrednik med igralcem in gledalcem (Županić Benić, 2009). Vsaka umetnost ima namreč svoje posebnosti in lastnosti, ki ločujejo posamezne umetnostne vrste in zvrsti med seboj (Trefalt, 1993).

Lutka

Ko govorimo o lutkarstvu, je lutka temeljno izrazno sredstvo te umetnosti. Karakter lutke, s katerim manipulira lutkar, je torej mehanizem, ki temu predmetu, objektu vdihuje življenje (Županič Benić, 2009). Lutka je pojem mnogih pomenov. Lahko pomeni katerokoli figuro, namenjeno otroški igri; igrača lutka, modna lutka, porcelanasta ali plastična lutka, scenska lutka itd. (Županič Benić, 2009) Lutka kot taka pa je model za absolutno abstraktnost (Trefalt, 1993). Lutko torej lahko definiramo kot gledališki, snovni odrski simbol, ki predstavlja dramski lik in je voden posredno ali neposredno s pomočjo lutkarja (Trefalt, 1993).

Okoljska vzgoja

Okoljska vzgoja je proces spoznavanja vrednot, razumevanja in spoštovanja medsebojne povezanosti človeka, njegove kulture in biofizičnega okolja. Okoljska vzgoja oblikuje odločanje, pravila obnašanja do okolja in vzpostavlja odnosa do okolja (Lepičnik, Vodopivec 2006, Baines, 1988).

2.2 Sprehod čez različne vrste lutk

V tem podpoglavju pregleda teorije o lutkah si bomo pogloblje ogledali nekaj osnovnih vrst lutk. Poznamo namreč lutke na nitkah – marionete, ploske lutke, ročne lutke, mimične lutke, senčne lutke, lutke na palici in pa maske.

- Lutke na nitkah, marionete

Ta vrsta lutk velja za tehnično najzahtevnejšo med vsemi vrstami lutk. So zelo podobne osebam in živalim iz narave, saj imajo vse okončine in glavne sklepe. Oseba, ki upravlja s tako lutko, jo mora znati dobro upravljati. Poleg osnovnega gibanja mora namreč ta lutka hoditi, plesati, skakati, leteti ... Zaradi vsega naštetega je prav marioneti pripadel naziv kraljice lutk (Varl, 1995b).

Marionete so torej lutke, ki so vodene od zgoraj navzdol. Nekatere so vodene na nitkah (Češke) (slika 1), spet druge na žici (sicilijanske). Marionetna skrivnost je v tem, da so zaradi navezanosti na nitke njeni gibi mehki. Zavedati se moramo, da je oživljanje marionete eden izmed najzahtevnejših procesov vseh lutkovnih tehnik (Trefalt, 1993).



Slika 1: Marioneta

Posebnost ploske lutke je, kot nam že ime pove, da je dvodimenzionalna (slika 2). To pa pomeni, da se na odru ne more obračati. Če želimo s plosko lutko prepričati publiko, jo moramo izdelati v več variantah, ko gleda naprej, levo, desno ... Animacija takšne lutke je zelo zahtevna, saj moramo ves čas paziti, da lutke ne obrnemo preveč. Pri igri s plosko lutko je zelo pomemben podatek tudi to, da ne moremo igrati z rekviziti. S tem imamo v vrtcih pogosto težave (Varl, 1997b).



Slika 2: Ploske lutke

- Mimične lutke

Mimične lutke so nastale iz želje čim bolj karikirano posnemati človeka. Ta lutka s poudarjenim gibanjem čeljusti spominja na odpiranje ust pri človeku ali odpiranje in zapiranje gobca pri živali. Najbolj znane mimične lutke so vsekakor »Mupetki« iz Muppet showa (slika 3), ki je izzval mnogo posnemanj lutkarjev po vsem svetu (Varl, 1997c).

Mimične lutke tako imenujemo zaradi njihovih bogatih mimičnih sposobnosti, kar za druge lutke ni značilno. Mimika je možna zaradi prožnih materialov, iz katerih so narejene. Ti materiali omogočajo lutkarju različne spremembe lutkine mimike (Trefalt, 1993).



Slika 3 Mimične lutke

- Senčne lutke

Kot smo že prej poudarili, so senčne lutke predhodnice ploskih lutk. V Evropo so prišle preko Azije. Večinoma so oblikovane kot stoječe figure v profilu, vodene pa na dolgi palici, ki je bila podaljšek ene noge. Druga noga je vodena samodejno. Tudi za roke so bila posebna vodila, lutke pa so imele pregibe predvsem na ramenih in komolcih (Varl, 1997b).

Sodobne senčne lutke so narejene iz različnih materialov. Od neprosojnih, kar daje črno-belo kontrastno senco (slika 4), do prozornih in obarvanih lutk. Senčno gledališče v teh časih še vedno črpa iz Orienta in prilagaja estetiko in sporočilnost glede na čas in prostor. Osnovni princip senčnih gledališč je povsod enak, razlikujejo se le po detajlih, kot so npr. postavitev luči, material lutke, kvaliteta platna ... Zavedati se moramo, da sence omogočajo izredne fantazijske razsežnosti in s tem tudi raziskovanje. Prav ta zvrst je najprimernejša za uprizarjanje tragedij ali oper (Trefalt, 1993).



Slika 4: Senčno gledališče

- Lutke na palici

Za lutko na palici lahko štejemo vsak predmet ali figuro, ki jo natakemo na lesen količek in s pomočjo te palice to lutko premikamo. Dandanes se ta tip lutke pogosto pojavlja širom sveta. Tudi za nas, pedagoge v vrtcu ali v osnovnih šolah, je ta lutka zelo uporabna (slika 5), saj je tehnično dokaj preprosta, predvsem pa se z njo enostavno in odlično animira. V Sloveniji je močno priljubljena tudi pri profesionalnih lutkarjih. Seveda pa tudi na palici poznamo različne tipe lutk:

- lutke na palici brez dodatnih vodil;
- lutke na palici z živo roko;
- lutke na palici z vodili;
- lutke na dveh palicah (B. Varl, 1995a).



Slika 5: Lutka na palici

2.3 Ročna lutka

To je lutka, ki si jo natakemo na roko, natančneje na dlan. Vodimo jo s premikanjem prstov, dlani ali cele roke. Med vodenjem smo skriti za lutkovni oder ali paravan. Med vsemi lutkovnimi tehnologijami je ročna lutka tista, ki je na odru najživahnejša. Njena posebnost je, da se lahko zelo hitro premika po odru. Prav zaradi tega izgleda veseljaško in zaradi svoje nesorazmernosti tudi groteskno. Naša dlan je točno v njenem težišču, in tako lahko hitro vplivamo na njene kretnje in premike. Zelo je gibčna, saj jo usmerjajo gibi naših rok. Pri mnogih lutkarjih sodi na prvo mesto, saj vse zgoraj naštetu privede do njenega burkaškega vedenja. Ima dva glavna sestavna dela, glavo in trup. Trup zglada

kot nekakšen rokavček, ki ga lutkar potegne čez roko (Slika 6). Osnova te lutke je torej lutkarjeva roka. Glava lutke je nataknjena na enega izmed lutkarjevih prstov (Varl, 1997a).

Posebnost ročne lutke je velika uporabnost rekvizitov. Moramo pa se zavedati, da je roka majhna, lutka pa je prilagojena njeni velikosti, zato bi se sorazmerno enako velik rekvizit izgubil pred očmi gledalcev. Lutke morajo zato uporabljati rekvizite v realni velikosti glede na roko. Osnova za igro z ročno lutke je knjiga *Igralec z lutko*, kajti samo prava analiza in poznavanje specifik omogoča pravilno rabo tekstov ali tem. Že tradicionalni ljudski lutkarji so uprizarjali svoje igre s pomočjo lutk. Ker je bilo v tistem času mnogo cenzure igralcev na odru, je lutka kot neživo telo služila, da je do širših množic prišla kritika bodisi oblasti bodisi družbenih norm in podobno. V modernem lutkarstvu pa je ročna lutka prepoznana predvsem po izrednih možnostih uprizarjanja lirskih iger, ljudskih pesmi in tudi vzgojno didaktičnih tem. Prav zaradi naštetega je ta vrsta lutke močno zaživela v šolah in vrtcih (Trefalt, 1993).



Slika 6: Ročna lutka

2.4 Lutka v pedagoškem procesu

Pri delu z lutko v vrtcu ali šoli lahko opazimo primere empatije. Otrok se v lik lutke lažje vživi. Otrok lahko preko lutke lažje vzpostavi stik z okolico in pa lahko brez razgaljanja izrazi svoje težave ali strahove. Lutka v pedagoškem procesu lahko otroku da pozitivno izkušnjo v sprejemanju drugačnosti (slika 7). Otroci se z lutko igrajo v manjših skupinah in gre predvsem za simbolno in domišljjsko igro. Vživljanje v lik lutke otroku pomaga, da se oddalji od lastne konkretne situacije in jo prenese v domišljjski svet. V vrtcu je pomembno, da otrok spozna čim večje število različnih lutk in doživi obisk kakšne predstave, saj le tako otroci dobijo pomembno spoznanje, kaj vse lutka zmore (zrss.si, 2011)



Slika 7: Lutka v pedagoškem procesu

2.5 Projektno delo z lutko

Projekti, ki se pripravljajo z lutkami, niso redkost. Lutka sama namreč vzbudi asociacije in zgodbo. Projekt je potrebno dobro načrtovati. Vse od značaja lutke, lutkinega prihoda v skupino, lutkinega problema, nato pa dolgo druženje in raziskovanje skupaj z otroki. Lutka postane nekakšen simbol skupine, ki vzgojitelja in otroke še bolj zbliža.

Lutka, ki jo vzgojitelj tako spretno oživlja, namreč zbližuje otroke in odrasle v skupini. V dejavnost pa lahko potegne celo druge vzgojitelje iz vrtca in morda celo starše. V skupini se namreč pojavi pravljичni junak, ki svoj problem lahko reši le s pomočjo otrok. Medtem ko otroci ta problem poizkušajo rešiti, spoznavajo svojo okolico, se učijo vrednot, spoznavajo poklice, zbirajo informacije, obiskujejo knjižnico... Vse to za svojega novega prijatelja. Prednost lutke je torej ta, da so otroci pred problem postavljeni indirektno (Korošec, 2006).

2.6 Medpodročne povezave

Projektno delo z lutko seveda zajema več področij. V našem primeru bo projekt trajal celo leto, dotaknili pa se bomo vseh predmetov in medpredmetnih povezav.

- Umetnost.

Na tem področju bomo z otroki vse skozi dejavni, kajti v projektu bo veliko pogovorov z lutko samo. Sposojali si bomo knjige, ki jih bomo prebirali, v skupini imamo tudi svojo pesem, nekakšno 'Gumbkovo himno', katero bomo naučili tudi lutko. Z lutkami se bomo igrali in jih ustvarjali. Med projektom bomo tudi veliko risali.

- Narava

Ker je glavna tema našega projekta okoljska vzgoja, bo velik poudarek tudi na naravi. Preučevali bomo okolico vrtca, se velikokrat podali na sprehod v bližnji gozd, ki ga bomo raziskovali z vsemi čutili. Spoznavali bomo nove živali in obnavljali znanje o že znanih. Pogovarjali se bomo o skrbi za okolje in kaj sami lahko prispevamo k tej skrbi.

- Družba

Preko projekta bomo spoznali poklic perice in vrtčevsko pralnico. Ugotovili bomo, da je vsak posameznik pomemben za čisto in zdravo okolje. Obiskali bomo knjižnico in spoznali poklic knjižničarke.

- Gibanje

Ker bo projekt potekal v naravi, bomo raziskovali gozd, hodili na dolge sprehode in uporabljali naravne oblike gibanja.

- Jezik

Ker bomo tekom projekta veliko brali in se pogovarjali z lutko, bo otrok na tem področju močno dejaven skozi celoten projekt. V pogovorih s škratom bodo večkrat izzvani, da opišejo svoja doživetja in občutke.

- Matematika

Otrok bo vsakodnevno uporabljal matematične veščine, kot so na primer štetje dreves, ločevanje odpadkov ali preprosto zaporedje oblačenja. Ob opazovanju narave pa bo uporabljal izraze večje ali manjše, veliko ali malo ...

2.7 Kaj je okoljska vzgoja

Človek že od nekdaj vpliva na svoje okolje in ga spreminja. Seveda ne zmeraj sebi v prid ali v prid okolja, pa vendar. Zaradi prevelikega izkoriščanja okolja bo človek v prihodnje primoran živeti brez za njega nenadomestljivih surovin. Človek je tudi odgovoren za zmanjšanje samočistilnih sposobnosti voda, medtem ko kmetijsko proizvodnjo ogrožata pretirana izraba tal in erozija (Lah, 2009).

Okoljska vzgoja najmlajših je pomembna zato, ker se danes že vsi zavedamo, da naravni viri niso neizčrpn in da niso edini dejavnik, ki vplivajo na gospodarski in družbeni razvoj. Nobene resnejše debate si ne znamo predstavljati brez izrazov, kot so:

- varstvo okolja,
- ogroženost in onesnaženost okolja,
- okoljska kriza.

Človek kot razumno bitje ima torej nalogo, da živi kot enakopraven del narave, ne da bi zato živel slabše. Prav zato moramo tako vzgajati tudi naše najmlajše (Lah, 2009)

Prav zato lahko področje ekologije vključimo v pedagoško delo že pri predšolskih otrocih. Pri njih lahko ekološko ozaveščenost razvijamo s svojim zgledom. Kar bomo odrasli počeli, bodo otroci kaj kmalu posnemali. Prav nam, odraslim, ne sme biti vseeno, v kakšnem okolju živimo. Poskrbeti moramo, da je naša okolica zelena in čista. Otroke moramo spodbujati, da bodo z naravo ravnali spoštljivo (Košmrlj, 2010).

V mednarodno sprejeti Konvenciji Združenih narodov so vzpostavljena načela okoljske vzgoje:

- Narava je skupna dediščina človeštva.
- Naša dolžnost je varovanje in izboljšanje kakovosti okolja.
- Strogo je treba skrbeti za razumno in varčno uporabo virov.
- Vsak posameznik lahko prispeva k zaščiti okolja

(Lepičnik, Vodopivec, 2006; Perenič, 1996).

Če upoštevamo omenjena načela, okoljska vzgoja otrokom nudi naslednje možnosti:

- usvojitev znanj in sposobnosti, ki so potrebna za zaščito okolja;
- preučevanje in interpretacija okolja iz različnih zornih kotov;
- aktiven prispevek k reševanju ekoloških problemov in konfliktov.

Tako lahko iz navedenih načel vidimo, da glede na različna stališča do okoljske vzgoje prepoznamo tri vidike te vzgoje:

- vzgojo o okolju (temelji na pozitivističnih stališčih);
 - vzgojo o okolju s pomočjo okolja (temelji na interpretativnem stališču);
 - vzgoja za okolje z usmeritvijo na okolje (temelji na kritičnem stališču)
- (Lepičnik, Vodopivec, 2006; Uzelac, 2000).

Okoljska vzgoja v vrtcu mora zajemati spretno krmarjenje med vsemi področji. S tem nam omogoča doživljanje lepot narave, kontakt z njo in razumevanje sprememb v

naravi. Ko otrok to doživlja in pridobiva izkušnje v kontaktu z naravo, postopno vzpostavlja odnos do vsega in vseh v svojem okolju, odnos do medsebojne povezanosti in soodvisnosti (Lepičnik, Vodopivec, 2006; Pogačnik-Toličič, 1992).

2.8 Kurikulum in okoljska vzgoja

Z analizo več kurikularnih modelov so raziskovalci prišli do zanimivega spoznanja, da se v šolskih kurikulumih, v katerih prevladuje transmisija, okolje ne obravnava kot pomemben element razvoja. V vrtcih so takšne orientacije strogo organizirani in natančno določeni cilji, pravila obnašanja in delovanja. Vse bolj se izpostavlja, kaj naj otrok obvlada. Njegovo napredovanje pa je regulirano z nagradami (Lepičnik, Vodopivec, 2006; Čudina–Obradović, 1995).

Položaj otroka in vzgojitelja sta v tej pozitivistični paradigmi premalo upoštevana ali celo zapostavljena. Za razliko od navadnih kurikulumov v vrtcih je transakcijsko-transformacijska orientacija kurikula usmerjena k razvoju otroka (Lepičnik, Vodopivec, 2006; Miljak, 1996).

Pred tridesetimi leti se je na podobnih temeljih razvil kurikulum Reggio Emilia. Značilnost je v tem, da se predšolski otrok uči in komunicira v majhnih skupinah s pomočjo konkretnih izkušenj, kognitivnih konfliktov, zaznavnega doživljanja in izražanja, v katerih odrasli vedo, kako delati, se pogovarjati, raziskovati, živeti skupaj.

Otroci pa svoje mnenje, videnje, doživljanje, razumevanje okolja in sebe izražajo s pomočjo vseh naravnih jezikov.

Na podlagi tega lahko sklepamo, da so za kurikulum R. Emilia posebnega pomena spodbude iz okolja. Okolje lahko celo razumemo kot tretjega vzgojitelja (Lepičnik, Vodopivec, 2006; Kroflič, 1999).

Na podlagi vsega navedenega lahko sklepamo, da se kurikuli, ki temeljijo na humanistični paradigmi, odražajo v sodobnih kurikulumih. Za okoljsko vzgojo je pomembno stimulatивно okolje, ki spodbuja otrokov razvoj, solidna izobrazba vzgojiteljev in njihove osebne značilnosti ter zavedanje pomembnosti interakcije med vsemi temi dejavniki in kontekstom, v katerem se kurikulum izvaja (Lepičnik, Vodopivec, 2006).

2.9 Okoljska vzgoja v vrtcu

Vsakdo od nas bi moral poskušati vplivati na druge ljudi, da bi preprečil uničevanje našega okolja. Otroci v vrtcu so sposobni učenja ločevanja odpadkov. V vrtcu zato lahko uredimo eko koticke, izdelamo zabojnike za papir, steklo in embalažo, raziskujemo okolico vrtca, naredimo eko pustne maske, uredimo vrtčevsko okolico, poiščemo in se igramo eko igre (velika izbira v knjigi *Ekologija v predšolskem obdobju*) in za konec lahko organiziramo eko razstavo (Košmrlj, 2010). Seveda naša vzgojiteljska domišljija nima konca, zato je meja okoljske vzgoje le nebo.

3 PRAKTIČNI DEL

V praktičnem delu diplomske naloge bomo predstavili priprave, organizacijo in evalvacijo poteka uvajanja osnov ekologije v skupino Gumbek s pomočjo lutke.

3.1 Lubniški škrat

Ker otroci v preteklosti še niso bili deležni velikega udeleževanja lutk v pedagoškem procesu, jim bomo lik lutke približali preko znane pravljice, nato bomo otroke peljali v gozd, kjer bodo našli lutko – škrate, ki bo povedal zgodbo o Lubniškem škrtu. Zgodba se vtri okrog škrate, ki se je boril za čisto okolje, a ga je v kremplje dobil zlobni čarovnik Potrošnik in mu s čarovnijo odvzel telo. Zato se bomo mi vrtni in izdelali telo za škrate, ki nam bo potem skozi tri različne zgodbe pripravil vpogled v tri različna področja ekološke vzgoje, v naše vedenje v gozdu, v ločevanje odpadkov in varčevanje z vodo.

Za približevanje lutk otrokom bomo uporabili že obstoječe vrtčevske lutke živali, ki so jih otroci že bežno spoznali, za prvega škrate bomo uporabili kupljeno lutko škrate, medtem ko bomo za Lubniškga škrate uporabili staro blago iz pralnice. Naš škrat bo ročna lutka, saj smo po premisleku prišli do spoznanja, da bo prav ročna lutka najlaže hodila z nami na sprehode v gozd, na stranišče in nas opazovala, kako ločujemo odpadke.

Za ročno lutko smo se odločili zaradi njenih karakteristik. Ročna lutka je izredno komunikativna. Zmore tudi najboljše rokovanje z rekviziti in bo glede na vse najlaže naš osebni pomočnik, saj lahko komunicira tudi z nami.

3.2 Namen in cilji

V začetku šolskega leta sva s sodelavko pisala letni delovni načrt skupine in se skupaj odločila, da vstopiva v projekt eko vrta. Ko sva se dogovarjala, kako bi najlažje to pomembno temo približala otrokom, sva pomislila na lutko. Tako sva se odločila za izdelavo lutke, ki bo nekakšna maskota naše skupine in nama bo v pomoč pri učenju ekoloških vidikov ter otrokom v pomoč za lažje razumevanje le-teh.

Naš vrtec je mestni vrtec. Nahaja se v območju mestnega okolja, vendar pa ima izjemne ugodnosti kar se tiče narave. Tako recimo gozd obdaja celotno naše mesto in je od vrta oddaljen le nekaj minut. Žal pa se dandanes starši prevečkrat srečujemo z zatrpanim urnikom in nismo sposobni v poplavi aktivnosti z otroki raziskovati tudi najbližjih naravnih danosti. Zato je bil namen našega projekta to, da otroke na prijeten način ozavestimo, da je naše okolje tu, da ga je mogoče izrabiti za zelo prijetne zadeve, hkrati pa zavedanje, da če zanj ne bomo skrbeli, ni nujno, da bo ostal tu tudi za generacije, ki še pridejo.

Cilji naloge:

- načrtovati in izvesti dejavnosti, ki bodo s pomočjo lutke spodbujale ekološko zavest pri otrocih;
- načrtovati dejavnosti, ki bodo okolje prikazovale kot prijeten prostor za učenje in igro.

Z izvedbo vseh dejavnosti smo želeli, da bi otroci predhodno pridobljene informacije, ki jih dobijo preko knjig, staršev ... znali prenesti tudi na svoje življenje in z našim okoljem ravnali predvsem vestno ter se zavedali, da je prav to naše okolje življenjski prostor za vse nas in da je pomembno, da se v njem prav vsi počutimo domače.

3.3 Raziskovalna vprašanja

Skladno z našimi cilji in namenom raziskovanja smo si tudi zadali nekaj raziskovalnih vprašanj:

- V kolikšni meri mi lutka lahko pomaga pri otroškem raziskovanju težje teme, kot je okoljska vzgoja?
- Kakšne dejavnosti načrtovati, da bi otroci zaznali, da tudi naše vedenje šteje v boju za čisto in zdravo okolje?
- V kolikšni meri so otroci sposobni dojemati okolje kot nekakšno skupno dobrino in se za njo zavzeti?

3.4 Predstavitev skupine, vzorec

Praktični del svoje diplomske naloge bomo izvajali v vrtcu Škofja Loka, enota Najdihojca, skupina Gumbek. To je tudi sicer skupina, v kateri smo pomočnik vzgojiteljice. Delo in otroke v oddelku tako dobro poznamo. V oddelku imamo deset punc in sedem fantov in prav vsi otroci iz oddelka bodo sodelovali v raziskavi. Ena deklica ima posebne potrebe, tako da je normativ v oddelku zmanjšan. Skupina je zelo živahna in otroci močno radovedni. Mislimo, da so otroci iz skupine že močno samostojni in vedoželjni. Večina otrok je v oddelku že od prvega dne vrtca, nekateri so se nam priključili lani na začetku šolskega leta, nekateri letos. Skupina je zelo povezana. Otroci so rojeni od decembra 2014 do decembra 2015. Skupina je torej homogena (slika 8).



Slika 8: Skupina Gumbek

3.5 Načrt

V naslednjih poglavjih je opisan podroben načrt priprav na izvajanje teme okoljske vzgoje v skupini Gumbek, opisan je postopek približanja in oživitve lutke otrokom, natančno so opisane tudi dejavnosti otrok v vrtcu, ki naj bi nas približale ekološkemu ravnanju.

3.6 Priprava na dejavnosti, povezane z okoljsko vzgojo

Z vzgojiteljico sva načrtovala tematski sklop z naslovom *Lubniški škrat in kaj se od njega naučiti*. V tematski sklop sva zajela vsa področja dejavnosti, ki so opredeljena v kurikulumu za vrtce, torej: matematiko, družbo, naravo, jezik, gibanje in umetnost. Celotna priprava na tematski sklop je priložena v prilogi (Priloga 1).

Tematski sklop *Eko Lubniški škrat* sva z vzgojiteljico vključila v letni delavni načrt skupine Gumbek že v začetku šolskega leta 2017/2018. Veliko pozornosti sva namenila dejavnostim otrok in se tudi dosti pogovarjala, kako to zahtevno tematiko otrokom čim bolj približati in jim jo narediti razumljivo in domačo. Seveda sva se nagibala v smer, da bi otrokom približala okoljsko vzgojo, jim vcepila miselnost o skrbi za okolje in jim na prijeten in zabaven način predstavila problematiko. Pred začetkom smo se dogovorili s sodelavkama v pralnici, da bomo lutko zašili prav pri njiju in tako preko tega spoznali še delo v pralnici. Tematski sklop sva predstavila tudi staršem na roditeljskem sestanku. Doma smo pripravili tudi ves material, ki je potreben za izvedbo delavnic. V knjižnici smo poiskali knjige na temo okolja, ki bi otroke zanimala. Poiskali smo lutke za izvedbo razbite buče in palčka za v gozd. Kar nekaj časa smo skupaj z otroki hodili na sprehode, da smo opazovali njihove odzive na prostor, ki smo jim ga preko sprehoda predstavili. Z vzgojiteljico sva vsak sprehod v gozd evalvirala in tako skupaj našla prostor, ki je pri otrocih vzbudil največ pozitivnih dražljajev.

4. POTEK PROJEKTA

4.1 Razbita buča

Razbita buča je ruska ljudska pravljica, ki opisuje različne živali, ki si najdejo dom v buči.

4.1.1 Priprava

Ker smo projekt morali nekje začeti in ker otroci v naši skupini do sedaj še niso delali veliko z lutko, sva se skupaj z vzgojiteljico odločila, da bomo začeli na lažji način. Ker je bila jesen in smo ravno obravnavali pravljico *Razbita buča*, smo se odločili, da bomo poizkusili lutko približati kar preko te pravljice. Otroci so pravljico že dobro poznali, zato smo se odločili, da kakšne posebne priprave ne potrebujemo več. Poiskali smo lutke in se s sodelavko dogovorili o razdelitvi vlog. Da bi lutkovno pravljico naredila še bolj zanimivo, sva se odločila, da bo to glasbena pravljica. Sodelavka je prevzela vlogo miške v pravljici in pa petje pesmi, medtem ko bomo sami posodili svoj glas in gib vsem ostalim

živalim v pravljici. Dogovorili smo se tudi, da bomo sami pesmi v pravljici spremljali tudi na flavto. Pred pričetkom je bilo potrebno poiskati še ročne lutke živali, ki nastopajo v pravljici in pripraviti gledališki oder v igralnici. Po koncu igre bova postavila lutke na ogled na eno izmed nižjih omaric, da si jih bodo otroci lahko pogledali.

4.1.2 Izvedba

Otroci so se usedli v otroško polkrožno gledališče in pravljica se je začela z umirjeno glasbo, zaigrano na flavto. Sodelavka je spretno odigrala vlogo miške, medtem ko smo sami krmarili med različnimi vlogami. Igranje flavte med predstavo nam je prišlo zelo prav, saj nam je razmak pomagal pri lažjem menjavanju vlog. Pravljica je potekala gladko in tekoče. Je pa vseeno težko skakati iz vloge recimo velikega in nerodnega medveda v malega in tihega zajčka. Navkljub temu smo spretno prekrmarila skozi zgodbo in jo uspešno pripeljali do konca. Po koncu predstave smo pripravili manjšo omaro in razstavili nastopajoče lutke tako, da so si jih otroci lahko ogledali.

4.1.3 Analiza

Po opazovanju sodeč so se otroci v gledališče usedli z velikim pričakovanjem. Nekateri so na glas spraševali: »Kaj je to«? S sodelavko smo imeli kar nekaj dela, da smo jih umirili in pripravili na ogled predstave. Je pa tak odziv otrok pričakovan, saj lutkovne predstave že dolgo časa nismo imeli in je bilo zato vznemirjenje veliko. Ko se je pravljica začela, so skoraj vsi otroci pravljico spremljali odprtih oči in ust (slika 9).



Slika 9: Uprizoritev Razbite buče

Le deklica s posebnimi potrebami se je odločila, da bo predstavo spremljala stoje. Skrbelo nas je, da bo poizkušala priti do lutk, a je bil strah popolnoma neupravičen. Tudi

ona je namreč očarana opazovala predstavo. Po koncu predstave, ko smo pripravili lutke na ogled, je prišlo do drenjanja (slika 10).



Slika 10: Prepiranje za lutke

Ena izmed lutk se je v prerivanju celo strgala. Prav zaradi tega smo se odločili, da bomo naslednjič, ko bo kaj podobnega, otroke rajši razporedil v manjše skupine, tako da bo lahko vsak otrok imel vsaj eno lutko. Strgano lutko smo vseeno skupaj zašili in jo z drugimi pospravili v gledališki kotiček. Nekaj otrok nas je naslednji dan močno presenetilo, ko so med prosto igro šli v kotiček in se samovoljno dogovorili in igro odigrali skoraj do črke tako, kot midva z vzgojiteljico prejšnji dan. Vsaj za nas zares nepričakovan dosežek. Kot pričakovano je po tej igri gledališki kotiček postal zelo močno obiskan. Zanimivo je, da kljub znanju in izkušnjam, ki jih pedagoški delavci premoremo, otroci še vedno presenetijo. Kakšna iznajdljivost in kakšni liki se sedaj rojevajo. Zares je veselje opazovati, kako se otroci v kotičku igrajo.

4.2 Izdelava lutk

Otroci sami izdelajo lutke, ki jih bodo po zaključeni dejavnosti odnesli domov.

4.2.1 Priprava

Ker je bilo navdušenje tako veliko, smo situacijo izkoristil in se odločili, da dodamo v projekt tudi izdelavo lutk. Skupaj z vzgojiteljico smo se odločili, da izdelamo res preproste lutke. Otrokom smo v jutranjem krogu razložili, kako bo potekalo delo. Za lutke smo v kabinetu izbrali različne konce blaga, med katerimi bodo otroci lahko izbirali.

Pripravili smo tudi različne materiale za oči in lase. Pred začetkom dela je bilo potrebno še pripraviti mizo, kjer bo delo potekalo. Najpomembneje pa je bilo poskrbeti za varno delo z vročo silikonsko pištolo. Zato smo pripravili polico, ki je otroci ne dosežejo.

4.2.2 Izvedba

Otrokom smo v jutranjem krogu razložili, kaj bomo danes počeli. Povedali smo jim tudi, da bodo lutke ustvarjali vsi. Po pogovoru smo pripravil igralne koticke. Eden izmed štirih je bil tudi kotichek z lutkami. Medtem ko je vzgojiteljica razdelila otroke, smo sami pripravil silikonsko pištolo in mizo za ustvarjanje. K sebi smo klicali samo dva otroka naenkrat. Otroci so najprej zmečkali časopisni papir v kepo. Preko kepe smo dali blago in ga zavili okoli kepe, tako da smo dobili glavo. Sami so izbirali, ali želijo oči na glavo narisati ali nalepiti. Izbirali so lahko med več vrstami oči. Nato so izbrali barvo las. Na lutke smo lepili nitke različnih barv in strukture. Ko so bile lutke izdelane, so se otroci z njimi lahko igrali. Nastajali so zanimivi pogovori. Otroci so svoje lutke tudi poimenovali. Ko so odšli domov, so te novo nastale lutke odnesli s seboj.

4.2.3 Analiza

Otroci so bili že v jutranjem krogu precej nemirni, saj smo jim povedal, da jih ta dan čaka nekaj posebnega. Takoj, ko smo se posedli, je ena izmed deklic vprašala, če lahko zaigrajo igro s prejšnjega dne. To je bilo za nas veliko presenečenje, saj ta deklica po navadi ni med samozavestnejšimi. Dogovorili smo se, da bodo predstavo odigrali takoj po jutranjem krogu. Ko smo otrokom povedali, da smo pripravili material za izdelavo lutk, je bilo v igralnici res veselo. Otroke smo z vzgojiteljico težko držali na svojih mestih, da smo jim razložili potek in dogajanje dneva. Kljub včerajšnjemu navdušenju, nam je bilo to zelo zanimivo, saj je to skupina, ki je skupaj že tri leta in otroci dobro poznajo pravila. Ko smo končali pogovor in se razdelili po kotickih, smo se lotili dela. Prav vsi otroci so bili neverjetno zagnani. Mislimo, da je bil to prvi projekt, ki jih je prav potegnil vase. Zavzetost je otrokom sijala iz oči (slika 11).



Slika 11: Neverjetna zavzetost otrok

Čeprav so imeli nekateri pričakovano težave pri izbiri tako blaga kot ostalih delov, pa so bile lutke hitro končane. Otroci so se res trudili, da bi bile lutke čim lepše. Še ena stvar, ki nas je močno presenetila, so bili odgovori, kaj te lutke predstavljajo. Od klasičnih mamic pa vse do avtomobilov z očmi ali dinozavrov z lasmi. Še ena stvar se nam je zdela zanimiva, in sicer da so bili nekateri otroci močno razočarani nad dejstvom, da ne bodo sami lepili z lepilno pištolo. Vendar pa je bilo zadovoljstvo ob končnem uspehu zagotovljeno. Vsekakor si bomo zapomnili ta dan, saj je bilo nasmeškov še toliko več kot že sicer (slika 12). Presenetilo nas je tudi, da je deklica s posebnimi potrebami lepo počakala na svojo priložnost za izdelavo lutke in bila pri izdelavi močno zavzeta.



Slika 12: Veselje ob zaključenem delu

4.3 Skrivnostno pismo v gozdu

Otroci na robu gozda in vrta najdejo skrivnostno pismo, naslovljeno na nas.

4.3.1 Priprava

No, pa smo prišli do samih začetkov projekta. Dolgo smo razmišljali, na kakšen način bi vpeljali Lubniškega škrate v našo igralnico; kako otroke pripraviti do tega, da ga vzamejo za svojega in hkrati začnejo ponotranjati tudi njegove ekološke vrednote. Nato pa smo se domislili, da bi na sprehodu našli pismo, v katerem bi nam Lubniški škrate povedal svojo zgodbo. Ker se je zavzemal za gozd in okolje, ga je začaral čarovnik Potrošnik, zato je ostal brez telesa. Mi mu bomo pomagali do novega, saj želimo do istih ciljev kot škrate. Doma smo spisali pismo in ga natisnili. List smo dali v kuverto in zjutraj pred vstopom v vrtec poiskali zanj primerno skrivališče. Dali smo ga v duplino na enem

izmed dreves blizu gozdne meje, saj vreme ni izgledalo najbolj obetavno. Skupaj z vzgojiteljico smo se odločili, da bomo otrokom kar v jutranjem krogu povedali, da smo izvedeli, da nam je skrivnostni škrat nekje pustil pismo. Potem pa se bomo takoj po koncu jutranjega kroga odpravili na sprehod, da pismo poiščemo in preberemo.

4.3.2 Izvedba

Skupaj z otroki smo sedli v jutranji krog. Po vsakodnevnem jutranjem pozdravu in Gumbkovi pesmi smo z vzgojiteljico povedali, da sva izvedela za pismo, ki nas čaka nekje skrito. Otroci so bili na trnih, zato smo se odšli kar takoj obleči. Ko smo se oblekli, smo se zbrali zunaj pred vrtcem. Otrokom smo razložili, da je pismo nekje na jasi, ki jo vseskozi obiskujemo. Otroci so nato iskali po vsej jasi. Preiskali in premaknili so res ogromno naravnih stvari, preden so pismo uspeli najti. Ko smo pismo našli, smo ga sami odprli in prebrali. V pismu se je opisal Lubniški škrat in takoj smo otroke vprašali, kako bi mu mi lahko pomagali. Pričakovali smo kar nekaj različnih odgovorov. Če bi bilo potrebno, bi pogovor zapeljali v smer lutk. Ko je nekdo le rekel lutke, pa smo se pogovarjali o tam, kako se lutka naredi. Dogovorimo se, da bomo našega škrate izdelali v pralnici našega vrtca. Tako bomo v okviru ekološkega projekta spoznali še nekaj tehničnega kadra v našem vrtcu in pa samo delo perice.

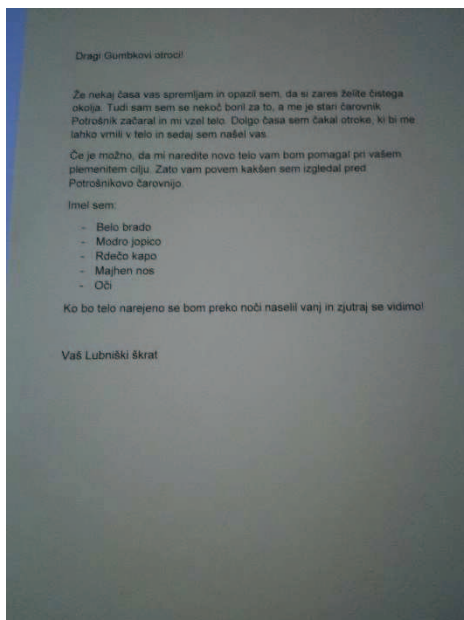
4.3.3 Analiza

Ko smo se zjutraj vsedli v jutranji krog in odpeli našo pesem, smo otrokom povedali, da bomo ta dan odšli v gozd. Takoj se je vzdušje spremenilo. Otroci niso bili posebno navdušeni nad to idejo. Od enega fantka smo takoj izvedeli, da je zunaj megla in da to ni vreme za v gozd. Otrokom še nisva povedala, kakšen je namen obiska gozda. Da otroci niso zainteresirani za sprehod, je bilo razvidno tudi iz njihovega dolgega preoblačenja. Tudi sama hoja je bila bolj lenoba – kot po navadi. Otroci so potrebovali veliko več spodbude. Ena punčka in en fantek sta vseskozi ostajala zadaj, tako da sta nekje na pol poti dala roki vzgojiteljici. Je šlo vsaj malo hitreje. Tudi deklica s posebnimi potrebami je potrebovala pomoč, saj ji zaradi vremena zunaj ni bilo prav nič všeč. Ona je prijela nas. Vseeno smo prišli do gozda, kjer smo se postavili v krog, da smo povedali navodila. Tudi sedaj še nismo povedali, na kaj morajo biti pozorni na jasi. Komaj sva nagovorila nekaj otrok, da so odšli raziskovat. Večina se je postavila na standardne lokacije. Fantje h kupu vej, dekleta pa med korenine velikega drevesa. Vendar pa, ko je ena izmed deklic odkrila duplino in v njej pismo, se je ozračje hitro spremenilo. Z glasnim vpitjem so pritekli k nam in nam pokazali pismo. Vprašali smo, če ga preberemo, in vsi so se strinjali. Ko smo pismo začeli brati, je zavladala čista tišina (slika 13).



Slika 13: Branje škratovega pisma

Otroci so z zanimanjem poslušali. Ko smo končali z branjem, smo predlagali, da naj poiščejo, če se morda vseeno kje skriva ta škrat. Otroci so tekali sem in tja po gozdu, a škrata seveda niso našli. Bili so vidno razočarani. Zato smo vprašali, kako lahko pomagamo škratu, da mu naredimo telo? V pismu je namreč pisalo, da je škrat začaran (slika 14).



Slika 14: Škratovo pismo

Otroci so dali predloge kot: narišimo ga, naredimo ga iz plastelina, iz lego kock ... Zanimivo je, da se je predloga o lutki spomnila prav punčka s posebnimi potrebami.

Seveda smo njen predlog z veseljem pograbili. Vprašali smo, kje pa lahko naredimo lutko. Otroci niso vedeli, zato smo jih vprašali, če so že bili v vrtčevski pralnici. Ker so odgovorili, da še ne, smo jim povedali, da bomo takšno lutko s pomočjo dveh peric zašili prav tam. Komaj so čakali, da se odpravimo v vrtec in se lotimo dela. Vendar pa smo jih morali razočarati tudi v vrtcu. Obljubili smo jim, da bomo škrata zašili naslednji dan.

4.4 Izdelovanje Lubniškega škrata

4.4.1 Priprava

Že pred časom smo se dogovoril z delavkama v pralnici, da bi lutko zašili pri njiju. Tako bi v okviru našega projekta lahko spoznali še pralnico in delavki, ki v njej delata za naš vrtec zelo pomembno delo. Z vzgojiteljico smo se dogovorili, da bo bolje, če otroke pošiljava v pralnico v manjših skupinah. V pralnici smo skupaj izbrali material, iz katerega bo škrat. Dogovorili smo se, da se bosta perici vsaki skupinici predstavili. Pokazali jim bosta tudi pralnico in kaj se tam počne. Nato se bomo skupaj lotili šivanja. Vsaka skupina nekaj. Če bo le možno, bomo pri šivanju upoštevali otroška navodila.

4.4.2 Izvedba

Ko smo se vrnili v vrtec, smo še enkrat prebrali pismo s škratovim opisom, nato pa smo razdelil barvice in lotili so se risanja škrata, kot je bil opisan. Ko so vsi otroci dokončali, smo se namenili v pralnico, da bi tega škrata sešili v lutko. Tja je z nami odšla prva skupina, saj smo otroke razdelili v manjše skupine. Že prej smo pripravili stiroporno kroglo za glavo in blago. S pomočjo spretnih sodelavk je to dvoje hitro postalo prava ročna lutka. Da bi bil škrat popoln, mu je manjkala še kapa in obraz. Kapo smo imeli našito hitro, medtem ko smo se z obrazom zamudili malce več časa. Lutka Lubniškega škrata je bila vseeno sešita v razmeroma kratkem času.

4.4.3 Analiza

Prva stvar, ki smo jo opazili to jutro, je bil prihod otrok v vrtec. Komaj kakšen se je poslovil od staršev, velika večina pa jih je prav pritekla v igralnico. Med zajtrkom je vladalo naelektreno vzdušje. Z vzgojiteljico smo potrebovali kar nekaj časa, da smo malo umirili napetost. Jutranji krog je bil to jutro bolj kratek. Otroci so bili vidno razočarani, ko smo jim povedali, da bomo škrata šivali v manjših skupinah. Za prvo skupino smo izbrali dva bolj samozavestna otroka, eno punčko, ki je bolj sramežljiva in enega fantka, ki bolj malo govori. Odšli smo v pralnico. Tam sta nas že pričakali prijazni sodelavki. Otroci so

sicer kar poslušali, kar sta jim povedali, vendar pa so komaj čakali, da začnemo z delom. Vseeno pa so predvsem fante močno privlačili tudi stroji, s katerimi poteka delo v pralnici. Ko smo se lotili dela, je ena izmed deklic glasno vzdihnila: *končno*. Najprej smo naredili glavo. Otroci so si sami izbrali, kakšen material bo za kapo. Potem pa so očarano strmeli v šivalni stroj, na katerem sta glava in na njej kapa nastajali (slika 15).



Slika 15: Opazovanje nastajanja lutke

Na vrsto je prišla menjava. Pri menjavi smo pričakovali težave. Vendar so nas otroci presenetili. Razen enega fantka in ene punčke, ki sta hotela z nami prav vsakič, ko smo stopili v igralnico. Ostali otroci so se zelo lepo igrali in počakali na vrsto, da odidejo v pralnico. Skrbelo nas je tudi, kako bo v pralnici – v novem okolju reagirala naša punčka s posebnimi potrebami. Na začetku jo je sicer pralnica res zbegala in ni hotela biti tam in smo jo odpeljal nazaj v igralnico, v drugem poskusu pa je tudi ona uživala v ustvarjanju. Otroci so v pralnici zares uživali. To sklepamo po njihovem sodelovanju. Ves postopek so opazovali zagreto (slika 16).



Slika 16: Izbiranje blaga za obleko

Ko smo imeli pogovor po opravljeni dejavnosti, so nam povedali, da jih je najbolj presenetilo, da je lutka narejena tako hitro. Še nekaj naslednjih dni so se pogovarjali o tem, kako dobro zna gospa iz pralnice šivati in kako hitro je bila lutka narejena. Zelo zanimivo se nam je zdelo tudi to, da je punčka s posebnimi potrebami lepo sodelovala in celo sama izbrala, kakšen nos bo imela lutka (slika 17).



Slika 17: Lubniški škrat

4.5 Dejavnost za ločevanje odpadkov

4.5.1 Priprava

Za začetek ozaveščanja otrok, kako lahko pripomoremo k boljšemu in zdravemu planetu, smo se odločili za ločevanje odpadkov. To se nam je zdela primerna prva dejavnost, saj imajo otroci že od vstopa v vrtec različne koše v vsakem atriju (slika 18).



Slika 18: Koši za ločevanje odpadkov

Kot vedno bomo dejavnost začeli v jutranjem krogu. Tam pa se nam bo pridružil Lubniški škrat. Najprej se nam bo zahvalil, ker smo mu ustvarili tako čudovito telo, nato pa nam bo povedal, da se bo še naprej boril za čisto okolje in nas vprašal, če se z njim želimo naučiti, kako lahko tudi mi pripomoremo k zdravju našega planeta. Pričakujemo, da bodo otroci odgovorili pritrdilno. Škrat bo otrokom povedal, da je prinesel s seboj eno igro, s katero se bomo učili ločevati odpadke. Najprej pa bo vodil pogovor o tem, zakaj ločujemo odpadke; Katera barva koša je za kateri odpadek; Kaj s tem pridobi okolje. Potem pa bo povedal pravila didaktične igre *Loči odpadke*. Najprej bo otrokom pomagal, kam naj kaj ločijo, nato pa bo igro pustil v naši igralnici, da se bodo otroci z njo lahko igrali, kadar bodo želeli.

4.5.2 Izvedba

Vzgojiteljica se je z otroki posedla v jutranji krog in zapela Gumbkovo pesem. Sami pa smo odšli iz igralnice in skupaj s škratom čakali pred vrati. Ko so dokončali pesem in jutranji pozdrav, smo potrkali na vrata. Vstopili smo in se usedli med otroke. Škrat se je naprej zahvalil, ker smo mu vrnilo telo, potem pa je ponovil svojo zgodbo, ki smo jo sicer izvedeli že iz pisma. Povedal nam je nekaj osnovnih načel, zakaj je dobro, da začnemo tudi mi otroci skrbeti za naše okolje. Otroke je vprašal, če vejo, zakaj so koši različnih barv. Vsak koš je podrobno predstavil. Klical je k sebi otroke in jih spraševal, kakšne barve je kateri koš (slika 19).



Slika 19: Prepoznavanje barv s pomočjo škrate

Ko je nekaj otrok pravilno pokazalo koš, pa je povedal, da teh košev ni prinesel s seboj samo zato, da se učimo barve in kaj je v njih. Povedal nam je, da so ti koši pravzaprav igrača. Potegnil je dol nalepljene slike in jih premešal. Nato pa je vsak otrok prišel, izbral eno sliko in jo prilepil na pravi koš. Škrat jim je pri tem pomagal s podvprašanji, če je bilo potrebno.

4.5.3 Analiza

Otroci so le začudeno gledali, ko smo jim povedali, da sami nekam gremo in da ne bomo zraven pri jutranjem pozdravu. Ko smo potrkali in vstopili s škratom, pa se je otrokom na daleč videlo, da so zelo veseli. Začudeno so gledali, ko je škrat obešal smetnjake na naš pano. Morda je bila to napaka, saj so pogovoru težko sledili. Vseskozi so se presedali, klepetali in spraševali, zakaj so smetnjaki. Pozornost na pogovor je bila slaba. Punčka s posebnimi potrebami je vstala in hodila naokoli in hitro sta se ji pridružila tudi dva fanta. Začeli so se vrteti v krogu. Z vzgojiteljico smo se morali močno potruditi, da smo jih ustavili in prepričali, da so sledili pogovoru. Na škratova vprašanja je odgovarjalo le nekaj otrok. Vendar pa je pozornost narasla, ko je pogovor nanesel na igro. Kar nekaj otrok je imelo še težave pri ločevanju odpadkov. Na koncu so, ob škratovi pomoči, vsi pravilno razvrstili svoj odpadek v pravi koš (slika 20).



Slika 20: Razvrščanje smeti v igri *Loči smeti*

Ena izmed stvari, ki nam ji pri tem projektu zares všeč, je to, kako otroci sprejemajo novosti v igralnici. Tako didaktična igra *Loči smeti*, kot Lubniški škrat in tudi lutkovni

kotiček so odlično sprejeti in obiskani. To je ena od stvari, ki nas v projektu žene naprej, da ga še razvejamo.

4.6 Dejavnost za varčevanje z vodo

4.6.1 Priprava

Glede dejavnosti z vodo smo dolgo časa razmišljali, kako bi otrokom lahko podali konkretno izkušnjo varčevanja. Imeli smo kar nekaj idej, vendar se nobena ni nanašala na delo v vrtcu in pa na otroke same. Končno idejo smo dobili po pogovoru z otroki. Ugotovili smo namreč, da v igralnici zelo malo popijejo in da vsi hodijo pit v umivalnico na umivalnike. Zato smo se odločili, da bomo napravili primerjavo, koliko vode porabimo, ko jo točimo v kozarec in koliko jo porabimo, ko pijemo iz pipe. Da bomo to dosegli, bomo potrebovali kozarec in vedro. Odločili smo se, da nam bo Lubniški škrat tudi tokrat prinesel nekaj. Zato smo v vrtu skopirali ribo, ki prosi, da ji ne porabimo vse vode. Pripravili sem tudi pogovor, ki ga bo škrat imel z otroki na temo točenja vode.

4.6.2 Izvedba

Otroci so se po zajtrku pripravili na jutranji krog. Ko so se posedli, smo v krog prišli z Lubiškim škratom. Škrat je otrokom povedal, da ga zanima, kakšna je naša Gumbkova pesem in kako se zjutraj pozdravijo. Po pozdravu je dejal, da je tudi danes nekaj prinesel. To je bila ribica, ki nas prosi, da ji ne porabimo vse vode. Otrokom je razložil, da je voda zelo pomembna za naš planet in da so od nje odvisne tudi živali. Nato je otroke povprašal, kako bi sami lahko prispevali k zmanjšanju porabe vode. Nato pa je rekel, da jim bo pokazal enega izmed načinov, kako lahko to vsak dan delamo v vrtcu. Izbral si je dva otroka in obljubil ostalim, da bodo prišli na vrsto vsi. Ko smo prispeli do umivalnika, je pokazal na vedro. Enemu izmed otrok je rekel, naj pije vodo iz pipe nad vedrom. Ko je končal, je otrok vodo zaprl. Drugemu je dal kozarec in dejal, naj popije vodo iz kozarca. Nato so skupaj primerjali, kje je več vode. Ko sta otroka ugotovila, da je vode v vedru veliko več, je oba pobožal. Nato pa vse skupaj ponovil z vsemi otroki (slika 21).



Slika 21: Škrat meri, kje je vode več.

4.6.3 Analiza

Z otroki smo sedli v jutranji krog kot vsako jutro. Ko smo odšli po Lubniškega škrate, je bilo že videti veselje v njihovih očeh. Zbrano so opazovali škrate, ki jim je razlagal, da si želi, da bi videl, kako zapojemo pesem in se pozdravimo. Tako zbranega jutranjega kroga sami še nismo doživeli. Pesem so vsi odpeli glasno. Kdor je bil poklican, je takoj odšel plesat. Po pesmi pozdrav. Prav vsi otroci so pozdravili soseda in ga vprašali, kako se danes počuti. In tudi odgovori so bili. To je bilo prvič v tem šolskem letu, da so pri jutranjem krogu sodelovali vsi otroci. Ko je škrate povedal, da se bomo danes pogovarjali o tam, kako privarčevati z vodo, je ena deklica takoj povedala, da med umivanjem zob voda ne sme teči. Vendar pa, kot pričakovano, nihče ni vedel, zakaj. Tudi ko je škrate govoril o živalih, so ga lepo poslušali. Ko pa je vzel v roke ribico, je zbranost malo popustila in vsi so začeli govoriti drug čez drugega. Zato se odločitev, da to dejavnost izvajamo v parih, zdi pravšnja. Otroci so med točenjem vode začudeno ugotavljali, da res porabimo precej več vode, če pijemo direktno s pipe (slika 22).



Slika 22: Otroci pijejo vodo s kozarca in direktno s pipe

Edino deklica s posebnimi potrebami je vodo natočila v lavor do vrha in potem s kozarcem zajemala. Eden od dečkov pa je vodo točil v kozarec in jo nato zlival v lijak. Otroci so bili ponosni, ko jih je Lubniški škratek pobožal. Vprašali so ga, če še kaj pride. Obljubil je, da pride in da ima za njih še eno posebno nalogo. Zanimivo je sedaj opazovati otroke, kako se vsakodnevno opominjajo glede uporabe kozarca.

4.7 Dejavnost učenje prijetne izkušnje v gozdu

4.7.1 Priprava

Za dejavnost prijetne izkušnje v gozdu, se nam na začetku ni zdelo smiselno sploh kaj hudo pripravljati. Pa smo po razmisleku vseeno prišli do ugotovitve, da imamo na tem področju kar nekaj dela. Poiskali sem knjige, ki govorijo o gozdu in ki jih bomo postavili v knjižni kotiček. Poiskali smo tudi štipaljko, ki jo bodo otroci dobili. Razmislimo o pravilih, ki jih bomo napisali na plakat. Za konec pa smo uredili še škratek gnezdo, da bo lahko ostal pri nas.

4.7.2 Izvedba

To jutro je škratek prišel že med zajtrkom. Povedal nam je, da bomo za njegovo zadnjo nalogo odšli v gozd takoj po zajtrku. Zato je počakal otroke kar v garderobi. Ko so otroci prišli, so se posedli na klopi in takoj se je začel pogovor. Škratek je vprašal, kako mislijo, da se je potrebno obnašati v gozdu. Otroci so govorili in preko pogovora se je izoblikovalo nekaj pravil. Ko je bilo eno izmed pravil škrateku všeč, ga je zapisal na plakat. Ko je bilo pravil dovolj, smo se odpravili na sprehod. Odšli smo na jaso, ki jo obiskujemo že celo

šolsko leto. Tam smo naredili krog in škrat je naredil nekaj dihalnih vaj za boljše počutje (slika 23).



Slika 23: Škratove dihalne vaje za boljše počutje

Otroci so potem dobili nalogo, da poiščejo čim več živali ali njihovih sledi. Po končanem raziskovanju smo se odpravili nazaj v vrtec. V vrtcu smo narisali svoja doživetja na list papirja. Ko smo končali, je prišel škrat in prinesel ogromno število knjig. Rekel nam je, da smo ga tako prevzeli, da nam je prinesel knjige iz knjižnice. Za konec pa je prinesel gnezdo in rekel, da se bo pri nas Gumbkih kar udomačil.

4.7.3 Analiza

Otroci so nestrpno pričakovali Lubniškega škrate in ni jim bilo treba čakati dolgo, saj je prišel že med zajtrkom. Ko jim je povedal, da naj se takoj po zajtrku umijejo in oblečejo, da gremo v gozd, je bilo v zraku čutiti vznemirjenje. Otroci so ta dan pojedli manj kot po navadi, saj se jim je mudilo v garderobo. Deklica s posebnimi potrebami je takoj vstala in se odšla pripraviti za sprehod. Pogovor v garderobi je potekal v prijetnem vzdušju. Otroci so sodelovali in hitro izoblikovali pravila, kot so: *Ne vpijemo, ne trgamo rož, opazujemo ...*

Na sprehodu so hodili hitro in do jase smo prišli prej kot običajno. Naredili smo krog in škrat je pokazal svoje vaje. Polovica otrok je sledila, medtem ko je druga polovica odšla na svoja najljubša mesta na tej jasi. Ker smo se odločili, da je glavni cilj sprehoda dobro počutje v gozdu, smo te otroke pustili, da se igrajo po svoje. Vendar pa, ko je prišlo na vrsti raziskovanje, so sodelovali vsi. Preiskali so vse grmičevje (slika 24).



Slika 24: Raziskovanje gozda

Otroci so za vsako stvar hiteli nazaj in škratu razlagali, kaj vse so našli. Ko je bilo raziskovanja konec, smo odšli nazaj proti vrtcu. Otroci so bili utrujeni, kar se vidi po tem, kako počasi so hodili nazaj. Porabili smo skoraj dvakrat toliko časa kot v drugo smer. Ko je škrat prinesel knjige, so bili zelo zadovoljni. Ena izmed deklic je dejala, da smo počasi zamenjali vso igralnico. Otroci pa so se prav prešerno smejali, ko je škrat prinesel še svoje gnezdo. Pokazali so mu, naj ga postavi na grad. To je namreč njihova najljubša igrača v igralnici.

5 KONČNA RAZPRAVA

Preko vseh dejavnosti, ki smo jih izvajali, smo uporabljali metodo opazovanja, in sicer večinoma metodo neposrednega opazovanja. Pri izdelavi plakatov in v nekaterih pogovorih pa je bila uporabljena tudi metoda posrednega opazovanja preko slik in knjig.

Metoda neposrednega opazovanja je na otroke naredila neverjeten vtis, saj so sami videli, kako lahko pripomorejo k bolj ekološkim navadam in s tem k lepšemu in čistejšemu svetu. Dotaknilo se jih je tudi, ko smo na sprehodu slišali zares veliko število živali, ker smo bili toliko tihi, da smo vse to uspeli slišati. Prav narava preko tega opazovanja otrok daje dodatno širino.

5.1 Ali so cilji doseženi?

- Načrtovati in izvesti dejavnosti, ki bodo s pomočjo lutke spodbujale ekološko zavest pri otrocih.
- Načrtovati dejavnosti, ki bodo okolje prikazovale kot prijeten prostor za učenje in igro.

Oba cilja smatramo kot dosežena, saj so otroci navdušeni nad novimi kottički v igralnici in se medsebojno vseskozi spodbujajo k bolj ekološko naravnanim dejanjem. Ko jih z

vzgojiteljico opazujeva, imajo mnogo pogovorov o poteku projekta, ali o tem, kaj je povedal škrat. V prid dejstvu, da sta zastavljena cilja uresničena, je tudi to, da se je povpraševanje in navdušenje nad sprehodi v gozd povzpelo celo nad vprašanja, kdaj gremo na igrišče.

5.2 Odgovori na raziskovalna vprašanja

Odgovor na prvo vprašanje je vsaj nas močno presenetil. Kljub temu da pedagogi poznamo moč lutke, si vseeno ne predstavljamo, da je ta tako močna. Naš Lubniški škrat je namreč v našem projektu odigral ključno vlogo pri raziskovanju te težke teme za naše triletnike. Sami smo nad močjo lutke navdušeni.

Dejavnosti, ki smo jih skupaj z vzgojiteljico načrtovali, so preproste, a so rezultati vseeno vidni vsakim očem. Pri ločevanju odpadkov so otroci takoj opazili vsaj red, ki je bil v smetnjakih za ločevanje, za razliko od smetnjaka, kjer smo zmetali vanj vse. Pri vodi je bilo enostavno izmerljivo. V tretji nalogi pa so tudi otroci sami opazili, kako veliko živali smo videli in slišali na sprehodu, ko smo se držali pravil.

Po končanem projektu smo prepričani, da je otrok sposoben dojemati okolje kot skupno dobrino in se za njo zavzeti še bolj kot odrasli. Otrok sicer to počne na svoj pristen otroški način, vendar ko ga nekaj tako prevzame, kot je otroke iz skupine Gumbek ta projekt, je to doživetje tudi zanj vredno borbe.

5.3 Kaj so v projektu pridobili otroci in kaj mi?

Otroci so preko projekta dobili novega zaupnika Lubniškega škrate in veliko osnovnega znanja na področju ekologije. Okolje so začeli dojemati kot prostor dobrega počutja, ki pa ni samoumeven. Opažamo, da so otroci pridobili tudi na veselju do opazovanja narave.

Samimi smo pridobili znanje tako iz okoljske vzgoje, ki je prej še nikoli nismo obravnaval v vrtcu kot nekaj najpomembnejšega. Tudi sami smo dobili veselje do narave in to preneseli tudi domov. Spoznali smo tudi čarobno moč lutk in se odločili, da bomo kot vzgojitelj vedno imeli lutko, ki bo zaupnik skupine.

5.4 Zaključek

Mislimo, da naša naloga lahko prispeva k lažjemu razumevanju okoljske vzgoje kot prijetne teme, ki je primerna tudi za mlajše starostne skupine in ne samo za najstarejše otroke. Upamo si trditi, da lahko s pomočjo lutke razbijemo mit in okoljsko vzgojo uvedemo v vsakdan skupine na otrokom prijazen in nevsiljiv način. Na področju lutkovne pedagogike pa je ta naloga le dokaz, da zmoremo z lutko še tako težke stvari pripeljati otrokom v naročje.

6 LITERATURA IN VIRI

- Borota, B., Geršak, V., Korošec, H., Majaron, E. (2006) *Otrok v svetu glasbe, plesa in lutk*. Koper: Univerza na primorskem Pedagoška fakulteta Koper.
- Košmrlj, M. (2010) *Ekologija v predšolskem obdobju*. Jezero: Založba Morfem.
- Trefalt, U. (1993). *Osnove lutkovne režije*. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije.
- Lah, L. (2009) *Za moje okolje*. Radovljica: Didakta d.o.o.
- Landreth, G. L. (2012). *Play Therapy: the art of relationship*. 3 izdaja, London: Routledge.
- Lepičnik Vodopivec, J. (2006). *Okoljska vzgoja v vrtcu*. Ljubljana: AWTS, d.o.o.
- Trefalt, U. (1993). *Osnove lutkovne režije*. Ljubljana: Zveza kulturnih organizacij Slovenije.
- Varl, B. (1995a) *Zbirka moje lutke 1: Lutke na palici*. Šentilj: Založba Aristej.
- Varl, B. (1995b) *Zbirka moje lutke 2: Lutke na nitkah*. Šentilj: Založba Aristej.
- Varl, B. (1997a) *Zbirka moje lutke 3: Ročne lutke*. Šentilj: Založba Aristej.
- Varl, B. (1997b) *Zbirka moje lutke 4: Ploske lutke*. Šentilj: Založba Aristej.
- Varl, B. (1997c) *Zbirka moje lutke 5: Mimične lutke*. Šentilj: Založba Aristej.
- Verdel, H. (1987). *Zgodovina slovenskega lutkarstva*. Ljubljana: Mestno gledališče ljubljansko.
- Zrss.si: Kulturno umetnostna vzgoja s primeri dobre prakse, pridobljeno 29. 9. 2017
<http://www.zrss.si/digitalnknjiznica/kulturno-umetnostna-vzgoja/files/assets/basic-html/page117.html>, str. 114-115
- Županić Benić, M. (2009). *O lutkama i lutkastvu*. Zagreb: Leykam international.

7 PRILOGE

Priloga 1: Tematski sklop za vzgojno delo v vrtcu:

Globalni cilj:

- Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave,
- Doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti

Gibanje:

- Spoznavanje vloge narave in čistega okolja v povezavi z gibanjem v naravi
- Spročeno izvajanje naravnih oblik gibanja

Dejavnost	Metode dela	Oblike dela	Sredstva, pripomočki	Vloga odralsega
Otrok izvaja naravne oblike gibanja v naravi	Metoda lastne aktivnosti	Skupna		Dejavnosti v tandemu načrtujeva tako da so otroci čim bolj aktivni.
Otrok hodi na dolge izlete v naravo	Metoda lastne aktivnosti	skupna	Nahrbtnik, športna obutev	Skrbiva za varnost
Se igra različne elementarne igre	Metoda lastne aktivnosti	skupna	Naravne ovire	Otrokom pokaževa nove in še neznane naravne prepreke, po katerih hodijo.
Otrok si sam natoči kozarec z vodo in ga nese do mize, kjer to vodo popije	Metoda lastne aktivnosti	individualna	Kozarec	Opazujeva otroke in jih opozarjava na količino vode v

				kozarcu in količino iztočene vode
--	--	--	--	-----------------------------------

Jezik:

- Otrok je v vsakdanji komunikaciji vključen v komunikacijske procese med otroki in odraslimi
- Otrok se ustvarjalno izraža v jeziku

Dejavnost	Metode dela	Oblike dela	Učni pripomočki	Vloga odraslega
Otrok posluša zgodbice, pripovedke, ki nam jih pove Lubniški škrat	Metoda poslušanja	Skupna	Lubniški škrat, pismo,	Otrokom na različne načine, prebirava pravljice. Te pravljice nato skupaj obnovimo. Ko pravljico že večkrat ponovimo, prepustiva pobudo otrokom, da sami povzamejo zgodbo. Preko tega namreč začutijo v zgodbi sebe in tako med sabo primerjajo ugotovitve.
Otrok v knjiženjem kotičku, ogleduje slikanice o ekologiji.	Metoda opazovanja in razgovora	Individualna, skupna, skupinska	Knjige	
Otrok se pogovarja o nalogah, ki nam jih je dal škrat. O smeteh, varčevanju z vodo in obnašanju v gozdu	Metoda razgovora	Skupna, skupinska	Slike smeti, risbice, pisma, znaki ribice, barvni smetnjaki, knjige	
Otrok opisuje dogodke in	Metoda razgovora	Individualna, skupinska		

doživetja, izkušnje iz gozda, ločevanja odpadkov, ravnanja z vodo				V knjižnem kotičku jih pustiva, da si sami ogledujejo knjige, ali pa se skupaj usedemo in se pogovarjamo. Otroke poslušava, se z njimi pogovarjava in jim s tem dajeva zgled za dobro komunikacijo.
---	--	--	--	---

Umetnost:

- Negovanje in spodbujanje bogatega ter razgibanega odzivanja na notranji in zunanji svet.
- Doživljanje in spoznavanje z dramskih del

Dejavnost	Metoda dela	Oblike dela	Sredstva, pripomočki	Vloga odraslega
Otrok sodeluje pri izdelavi lutke Lubniški škrat	Metoda ustvarjanja	Skupna		Otroke odpeljem v pralnico kjer bo nastala lutka. Spodbujam jih k ustvarjalnosti in podajanju idej kako naj škrat izgleda. Pripraviva lutke
Otrok gleda in posluš lutkovno pravljico Razbita buča, ob njej	Metoda poslušanja, metoda spoznavanja, metoda igranja	Skupna, individualna	Lutke za igro, igra v slikah na steni	

spoznava lutke, kasneje sam pravljico zaigra				za igro razbita buča pravljico pred otroci zaigra.
Otrok opazuje, komentira, primerja izraža lepo v naravi.	Metoda opazovanja	Individualna, skupna, skupinska		Poskrbiva za varnost lutk. Otroke spodbujava k opazovanju in komentiranju narave.
Otroci v kotičku s plišastimi igračkami igrajo preproste igre	Metoda igranja	skupinska	Plišaste igrače	Opazujeva otroke pri igri v kotičku s plišastimi igračkami.

Družba:

- Otrok spoznava, da morajo vsi ljudje v določeni družbi pomagati in sodelovati, da bi lahko ta delovala ter omogočila preživetje, dobro počutje in udobje
- Otrok spoznava, da vsi, odrasli in otroci, pripadajo družbi in so pomembni
- Otrok razvija interes in zadovoljstvo ob odkrivanju širšega sveta zunaj domačega okolja
- Otrok spoznava značilnosti okolja, ki so pomembne za lokalno skupnost

Dejavnost	Metoda dela	Oblika dela	Sredstva, pripomočki	Vloga odraslega
Otrok se druží z otroki iz atrija	Metoda lastne aktivnosti	Skupna, skupinska	igrače	Dogovor z vzgojiteljicami o širjenju okoljske vzgoje po celem atriju.
Se seznanja z različnimi poklici in družbenimi funkcijami	Metoda opazovanja	skupinska		

<p>Ima možnost spoznavati pravila in socialne konvencije</p>	<p>Metoda lastne aktivnosti</p>	<p>Individualna, skupinska</p>	<p>Lutke, kozarec</p>	<p>Otroke v manjših skupina odpeljem v pralnico, kjer jim predstavim delo peric.</p>
<p>Ima možnost pridobivati vse bolj kompleksne socialne veščine</p>	<p>Metoda poslušanja, metoda pogovora</p>	<p>skupna</p>	<p>Lubniški škrat</p>	<p>Skupaj z njima ustvarimo Lubniškega škrate.</p> <p>Določim igralce za pravljico razbita buča tako, da se vsi zvrstijo.</p> <p>Med drugo nalogo, gledam, da vsak otrok posamezno pride k meni in vidi koliko je dal vode v kozarec in koliko jo je steklo mimo.</p> <p>Preko škrate vodimo otroško skupinsko razpravo o tem kako izboljšati skrb za okolje.</p>

Narava:

- Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave
- Otrok pridobiva izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja
- Otrok spozna, da na njegovo zdravje vpliva okolje in on sam

Dejavnost	Metoda dela	Oblika dela	Sredstva, pripomočki	Vloga odraslega
Otrok oditi na več sprehodov v gozd	Metoda lastne aktivnosti	skupna		Poskrbiva, da so poti varne in znane
Otrok z vsemi čutili zaznava naravo	Metoda lastne aktivnosti, metoda poslušanja	Skupna, skupinska, individualna		Potrudiva se otroke spodbujati, k lastnemu raziskovanju narave preko vseh čutil.
Otrok spozna osnove okoljske vzgoje	Metoda poslušanja	skupna	Knjiga	Otrokom preko knjig poizkusim prikazati, da smo za naše okolje odgovorni vsi
Otrok razmišlja o načinih kako pripomore k boljšemu okolju	Metoda lastne aktivnosti, metoda pogovora	Skupinska, individualna	Lutka	Preko lutke animiram pogovor kako lahko otrok pripomore k zdravemu okolju.
Otrok se uči ločevanja odpadkov	Metoda lastne aktivnosti	Skupna	Plastificirane slikice smeti in koši različnih	Otrokom pomagava pri ločevanju

			barv. (didaktična igrača)	odpadkov v pravi koš
--	--	--	---------------------------------	-------------------------

Matematika:

- Otrok klasificira in razvršča
- Otrok se seznanja z matematiko v vsakdanjem življenju

Dejavnost	Metode dela	Oblike dela	Sredstva, pripomočki	Vloga odraslega
Štetje podobnih objektov na sprehodu	Metoda opazovanja	Individualna, skupna		Otrokom pomagava pri štetju in opazovanju
Razdeli skupino smeti v tri različne koše, ki jih loči po barvi	Metoda lastne aktivnosti	Individualna	Didaktična igra smeti	Če je potrebno, otroka spodbujam s pogovorom
Otrok se uči zaporedja pri oblačenju za sprehod	Metoda lastne aktivnosti	Individualna, skupna	Cunje, ki jih ima za obleči	Če je potrebno otrokom pomagava pri obračanju oblačil ali svetujeva kaj je na vrsti
Na sprehodu uporablja izraze veliko, malo, večje ali manjše	Metoda opazovanja	Individualna, skupna		Otrokom pomagava z vprašanji pri opazovanju